

Verhalen op het kerkhof van de St. Martenskerk te Beetsterzwaag

De kerk is herbouwd in 1804 op de fundamenteën van de oude middeleeuwse kerk met zadeldak en werd bekostigd door de adellijke familie Van Lynden en de familie Van Teyens. Op het hek van de oude toegangsweg naar de kerk en het kerkhof staat

LEER TE STERVEN

Graftrommel

Deze graftrommel is in 2021 gerestaureerd. De trommel werd in 1930 geplaatst op het graf van Albert Veening, een jongen van vijftien jaar.

Op een warme zomerdag was Albert er in z'n eentje op uit getrokken om te gaan vissen. Toen hij niet terugkwam voor het middageten werden zijn ouders ongerust en ging z'n twaalfjarige broertje naar de Beetstervaart om hem te halen. Hij vond Albert niet aan de waterkant, maar de hengel en z'n kleren wel. Later op de dag vonden vissers het levenloze lichaam van Albert in de vaart. Waarschijnlijk was Albert gaan zwemmen en door kramp verdronken.

In Friesland zijn er nog driehonderd graftrommels. Totaal in Nederland nog zo'n duizend, de meeste in bedroevende staat. Op de foto de trommel voor de restauratie. Bijzonder is dat naast Albert zijn dertienjarige vriendje Jan Hendrik Schuite ligt begraven. Hij overleed een jaar na Albert. Hoe deze jongen is overleden is niet bekend.

Jan Hendriks graf bleek tot ieders verrassing door onbekenden, waarschijnlijk familie, kort na de restauratie van de graftrommel, ook in ere hersteld.

Familiëgraf Van Teyens

Binnen dit grafhek, een van de mooiste van Friesland, liggen begraven Frouwkje Alberts en haar drie kinderen Saco, **Etta en Oeno Van Teyens**. Zij waren de laatsten van dit geslacht. Benedictus, de schatrijke vader van de kinderen ontbreekt hier. Hij stierf in 1804 en is in de kerk begraven. Na 1827, onder koning Willem I, werd dat verboden om hygiënische redenen.

Zoon Oeno werd in het dorp als zonderling beschouwd. Hij kakelde zo af en toe mee met de kippen in het hok en was er dan niet uit te krijgen of hij strooide op straat met geld. Huisdokter Tonckens, de buurman, kwam geregeld langs. Na de dood van de broers en hun zus, allen ongetrouwd, verklaren bedienden dat er vreemde dingen zijn voorgevallen. Zo zou dokter Tonckens een kist vol goud en zilver van de Van Teyens, vlak voor de dood van Oeno naar zijn eigen huis hebben geslept. En.... had de dokter de hand in het overlijden van zelfs alledrie? Eén ding is zeker....na het openen van het testament bleek de miljoenen erfenis voor de dokter te zijn, na een testamentswijziging door Etta en Oeno in hun laatste levensjaren. Zat de dokter daarachter? De familie van moeder Frouwkje moest het doen met een schijntje en vocht nog honderd jaar lang het testament aan. Maar het bleef zoals het was.....

Jan Bieruma Oosting

In dit graf ligt de vader van kunstenares Jeanne Bieruma Oosting (1898-1994). In 2022 kreeg zij hernieuwde bekendheid n.a.v. de biografie 'Geen tijd verliezen' van Jolande Withuis. Met name de verhouding met haar vader was moeizaam.

Jan Bieruma Oosting wordt in 1870 geboren in Oranjewoud. Hij is al vrij jong puissant rijk. In 1895 trouwt hij met Adriana Janke barones van Harinxma thoe Slooten uit Beetsterzwaag. Het paar verhuist van Leeuwarden naar kasteel De Cloese in Lochem, waar de drie kinderen Jeanne, Lot en Hans opgroeien. In 1928 betrekken ze landgoed Lauswolt in Beetsterzwaag na de dood van Adriana's vader, Rijnhard baron Van Harinxma thoe Slooten.

Jeanne kiest haar eigen weg. Kunst is haar adem en ze wil niet trouwen. In het milieu waarin vader Jan is opgegroeid is dit niet acceptabel. In zijn ogen is Jeanne mislukt. Ze krijgt van hem weinig liefdevolle aandacht en onvoldoende financiële steun, tot zijn dood aan toe.

Jan Bieruma Oosting maakt in 1936 een einde aan zijn leven in de bossen van Lauswolt. De dag ervoor was uitgekomen dat hij een grote belastingschuld had. Steun van zijn vrouw Adriana kreeg hij niet meer. Hun huwelijk was verkild en Jans dood deed haar eigenlijk goed. Ze was ook niet bij de begrafenis.

Van Harinxma thoe Slooten

De grote omheinde begraafplaats ten oosten van de kerk bevat een grafkelder, maar deze is niet zo groot als het lijkt. Minder dan de helft van het oppervlak is kelder. De crypte is aangelegd rond 1920 en is bestemd voor leden van de tak Harinxma thoe Slooten die op Harinxmastate woonden en nu nog wonen.

De familie Van Harinxma van Lauswolt heeft een ander graf. Het is te vinden aan de zuidkant van de kerk, aan het pad. Daar liggen Rijnhard baron van Harinxma thoe Slooten (1841-1928), zijn op 26-jarige leeftijd, in 1877 overleden vrouw Adriana Johanna barones van Sytzama en hun kinderen Maurits en Adriana Janke, de echtgenote van Jan Bieruma Oosting. Dat Adriana ruime afstand nam van haar man Jan, zelfs tot in de dood, illustreert haar verhouding tot hem wel heel duidelijk.

Jan Janssen Lauswolt

Iets ten zuiden van de grafkelder ligt het oudste graf op dit kerkhof. De steen uit 1655 is herkenbaar aan de leeftijdskoppen op de hoeken. We zien de jongeling, de volwassene, de oudere en de dood en een alliantiewapen (van man en vrouw samen). Op de rand lezen we dat hier begraven ligt Jan Janssen Lauswolt, dorpsrechter en lakenkoper (laken is een dikke wollen stof). Hij woonde op landgoed Lauswolt in een boerderijtje.

Basoekie

Dit graf ligt ten zuiden van de kerk aan het pad. Basoekie is op Java geboren, was moslim en studeerde in Utrecht voor arts, waarschijnlijk dankzij het in 1921 opgerichte Theosofisch Studie Fonds dat veelbelovende Indonesische jongeren financieel steunde.

Opvallend is de symboliek op de stèle. De slang (ouroboros) verwijst naar de oneindigheid. Dit symbool is ouder dan het christendom. De swastika met linksdraaiende 'armen' staat in de theosofie symbool voor evolutie en eeuwig durende beweging. Deze verschilt met de swastika van het nazisme. Daarin zijn de 'armen' rechtsdraaiend.

De driehoeken verwijzen naar het heelal. Het geluste kruis of Ankh is een heilig symbool voor de theosofie en duidt op leven, vernieuwing.

Basoekie is door ziekte overleden. Zijn lichaam werd per trein overgebracht naar Heerenveen, vergezeld door, zo schreef het streekblad De Hepkema, achttien Indonesiërs. Op het kerkhof werd een wierook-offer gebracht.

De jonge student kreeg dit graf van zijn hospita. Haar jong overleden man Anton Fournier ligt naast Basoekie begraven. Deze plek was dus eigenlijk voor haar bestemd.

